

سه‌کۆی پاراستن له عێراق - بره‌گه‌کانی شتیوازی کارکردن

1 ی ئه‌یلوولی 2022

ده‌ق:

بۆ ده‌سته‌به‌رکردنی گواستنه‌وه‌یه‌کی به‌رپرسانه‌ی ده‌سته‌ی (کلاسته‌ری) پاراستن له عێراق، می‌کانیزمیکی نوێی هه‌ماهه‌نگی له‌سه‌ر ئاستی ستراتیژی و هه‌ک ریگه‌یه‌ک ده‌ستنیشان‌کراوه‌ بۆ دانیابوون له‌وه‌ی که داکوکیکردن و به‌شداریکردنی له‌سه‌ر ئاستی سه‌باره‌ت به‌ پر سه‌ گرنگه‌کان و دیارمه‌کانی پاراستن له عێراقدا نه‌جام ده‌دریت.

ئامانجی سه‌ره‌کی سه‌کۆی (پلان‌فۆرمی) پاراستن ئاگادارکردنه‌وه‌ و پێشکەشکردنی رێنمایی ستراتیژی و نامۆزگاری و پێش‌نیوانی ته‌کنیکییه‌ بۆ نه‌ته‌وه‌ یه‌که‌گرتووه‌کان و ئه‌و لایه‌نانه‌ی که پشتگیری له‌ هه‌ول‌ه‌ مرۆیی و گه‌شه‌پێدانه‌کانی نه‌ته‌وه‌ یه‌که‌گرتووه‌کان ده‌کهن سه‌باره‌ت به‌ پر سه‌ سه‌ره‌مکێه‌کانی پاراستن به‌گۆره‌ی ئه‌و پێنج پێشه‌نگه‌ ستراتیژییه‌ی که له‌ چوارچێوه‌ی هاوکاری گه‌شه‌پێدانی به‌ر ده‌وامی نه‌ته‌وه‌ یه‌که‌گرتووه‌کان (UNSDCF) که له عێراق له‌سه‌ری ریکه‌وتوون. له‌کاتی گونجاو، سه‌کۆی پاراستن هه‌ول‌ده‌دات راویژکاری دامه‌زراره‌ گه‌شتیه‌ پهیوه‌ندیداره‌کان بکات که ئه‌مه‌ داکوکیکردنی هاو به‌شیش له‌ خۆ ده‌گرت.

به‌ له‌به‌ر چاوترتی گواستنه‌وه‌ی ده‌سته‌ی پاراستن، ئه‌م دوو چالاکییه‌ مرۆیه‌ سه‌ره‌مکێه‌یه‌ی خواره‌وه‌ پێویستیان به‌ هاوکاری به‌ر ده‌وام ده‌بێت له‌گه‌ڵ هاوتاکان له‌ که‌رتی گه‌شه‌پێدان و حکومه‌تدا، ئه‌وانیش (A) پێشکەشکردنی هاوکاری یاسایی بۆ عێراقیه‌ پێش‌نیوانه‌کان به‌ تاییه‌تی بۆ ده‌ستر‌اگه‌یشتن‌یان به‌ به‌لگه‌نامه‌ مه‌ده‌نییه‌کان و (B) کاری پاراستن له‌ سه‌ر ئاستی کۆمه‌لگه‌ بۆ به‌هێزکردنی توانای کۆمه‌لگه‌ بۆ خۆپاراستن و پێش‌خستنی ده‌ستر‌اگه‌یشتن به‌ چاره‌سه‌ره‌ به‌ر ده‌وامه‌کان له‌ کۆمه‌لگه‌کاندا. سه‌کۆیه‌که‌ شێوه‌ نهرمکیه‌ک ده‌پاریژیت ده‌رباره‌ی ئه‌و باب‌ه‌تانه‌ی که ده‌بێت بخه‌ینه‌ روو به‌ پشته‌ستن به‌ پر سه‌ سه‌ره‌له‌داوه‌کانی پاراستن که له‌ لایه‌ن نه‌تاه‌مه‌کانییه‌وه‌ ده‌ستنیشان ده‌کرت.

یاشخان:

ئامانجی سه‌ره‌کی کارنامه‌ی 2030 بریتیه‌ له‌ بنه‌مای "فه‌رمۆش نه‌کردنی که‌س" و "سه‌ره‌تا گه‌یشتن به‌ دووره‌ ده‌سته‌کان". فه‌رمۆش نه‌کردنی که‌س به‌و مانایه‌یه‌ ده‌یت که کارکردن له‌سه‌ر هه‌موو ئامانج و مه‌به‌سته‌کان و پێویسته‌ ئه‌و که‌سانه‌ له‌ پێشینه‌ دا‌ب‌د‌رین که له‌وانه‌یه‌ له‌ هه‌ر بار و دۆخێکدا زیاتر په‌راویز خراوبن یاخود له‌ مه‌تر سیدا بن. ئه‌و مه‌رجه‌ی که پێویسته‌ ئه‌وه‌یه‌ که ده‌بێت زۆترین که‌سی لێقه‌وماو یان په‌راویز خراو له‌ کۆمه‌لگادا به‌هێز بکرتن و هه‌ک به‌شداربوو و سوودمه‌ند له‌ گه‌شه‌پێدانی به‌ر ده‌وام، که ئه‌مه‌شه‌ به‌شیکێ جیا‌ه‌که‌راوه‌ی ریگه‌ی جیه‌جیه‌کردنی ئامانجه‌کانی گه‌شه‌پێدانی ستراتیژییه‌ (SDGs).

له‌ سالی 2020 سکر‌تیری گه‌شتی بانگه‌وازی بۆ 'مافه‌کانی مرۆف: با‌لاترین ئاره‌زوو' کرد. بانگه‌واز بۆ کرده‌وه‌ (C2A) دووپاتی ده‌کاته‌وه‌ که مافی مرۆف ده‌بێت له‌ دلی هه‌موو کارمه‌کانی نه‌ته‌وه‌ یه‌که‌گرتووه‌کان بێت، ته‌نانه‌ت له‌ کاتی قه‌یرانه‌کانیشدا. دیدگه‌ی سه‌کۆی پاراستن له‌ بردنه‌ پێشه‌وه‌ی C2A پشتگیری‌کردنه‌ له‌ مه‌کو پهیوه‌ندیداره‌کان له‌ باشتترین سوود و هه‌رگرتن له‌ سیسته‌مه‌کانی مافی مرۆف بۆ پێش‌خستنی کاریگه‌رانه‌ی پاراستنی هه‌موو خه‌لکانی پێش‌نیوان له عێراقدا.

ئامانجی دیاریکراو و مه‌ودای جوگرافی

سه‌کۆی پاراستن ئامانجی به‌هێزکردنی سیسته‌مه‌کانی پاراستنی عێراقه‌ و ئامانجه‌کانی ئه‌وانه‌ی خواره‌وه‌:

(1) دانیابوون له‌ ناوه‌ندی بوونی پاراستن و په‌سه‌ندکردنی رێنازیک له‌ سه‌ر بنه‌ماکانی مافی مرۆف بۆ به‌رنامه‌سازی په‌یوه‌ست به‌ کاری مرۆیی/گه‌شه‌پێدان/بنیاتنانی ئاشتی له عێراقدا به‌گۆره‌ی C2A ؛

(2) پێشکەشکردنی پشتگیری ته‌کنیکی و رێنمایی بۆ هاو به‌شه‌که‌کانی UNSDCF، ریکه‌راوه‌ نا‌حکومییه‌ نێوده‌وه‌یه‌ی و نیشتمانییه‌کان، دامه‌زراره‌ گه‌شتیه‌کان و به‌خه‌سه‌ره‌کان له‌سه‌ر بنه‌مای پێداویستییه‌ ده‌ستنیشان‌کراوه‌کان له‌سه‌ر بنه‌ماکانی پاراستن، هه‌روه‌ها بنیاتنانی توانای ئه‌م هاوکارانه‌ به‌ تاییه‌ت ئه‌وانه‌ی به‌شداریه‌ هێنانه‌ دی چاره‌سه‌ری به‌ر ده‌وام ده‌کهن له‌ چوارچێوه‌ی ده‌سته‌ی ئه‌رکی چاره‌سه‌ری به‌ر ده‌وام (DSTF) و هه‌ماهه‌نگی له‌سه‌ر بنه‌مای ناوچه‌دا (ABCs) ؛

(3) نهنجامدان و هممهانگی ههولهکانی داکۆکیکردن لهسه پر سه سه مهکیهکانی پاراستن له چوارچیهی هاوکاریهکانی گهشهپندان و نامانجهکانی گهشهپندانی بهردهوام؛

(4) پینشکەشکردنی رینمایی و نامۆزگاری ستراتیژی بۆ دنیابوون له شیکارییهکی هاوبهش بۆ پر سهکانی پاراستن به مهبهستی پینشکەشکردنی هوشداری پینشومخته و داکۆکیکردن و ریشوینی بهرنامه دارپژراوی هاوبهش بۆ کهمکردنهوه و چارهسهرکردنی مهترسییه سه رههلهداوهکانی پاراستن لهسه بنهمای بهلگه و دهر نهجامهکانی میکانیزمی چاودیریکردنی پهوهست به پاراستن؛

(5) هاندانی رینمایی بانهامدار له سه مافهکانی مروّف که پهوهندی به پراکتیزه و ستاندارده باشهکانهوه ههیه، ئهوهش به خزمهتکردن وهک سهکویهک بۆ هاوبهشپینکردنی زانیاری تهکنیکی و پینشکەشکردنی رینمایی و پینشگیری که له لایهن هاوبهشکهکانهوه داوا دهکریت.

سهکۆی پاراستن ههموو ئه و دانیشتوانه لهخۆ دهگریت که له عیراق نیشتهجین، لهوانه ئاوارهکان، ئاوارهکانی گهراوه، پهناپهران، کۆچهران، خهلهکانی بپینشتیوان و کهمینهکان وهک کهمینه ئایینی و نهتهوهیهکان، کهسانی بهسالاجوو، ژنان و مندالان که له مهترسیدان، ئه و کهسانهی که پینوینتییهکی تاییهتی پاراستنی یاسایی و جهستهییان ههیه و کهسانی خاوهن پینداویستی تاییهت، ههروهها سهکۆ بهردهوام دهپیت له سه رۆلی راوژگاری ستراتیژی لهسه ناستی نیشتمانی.

پینکاته و نهاندانی

سهکۆی پاراستن له لایهن UNHCR و OHCHR به هاوبهشی سه رکردایهتی دهگریت به بهشداریکردنی دامهزراوهکانی نهتهوه بهگرتوووهکان و ههروهها یهک نوینهری ریکخراوی ناحکومی نیودهولهتی و یهک نوینهری ریکخراوی ناحکومی نیشتمانی که بهشیهی خولاو و له ژیر چاودیری NCCI ههلهبهزیردرین. نوینهرانی هه ر دهزگا و لایهتیکی نهتهوه بهگرتوووهکان که بهشدارن له پینشگیریکردنی پینشهنگه ستراتیژییهکان له ژیر UNSDCF دهبن به نهاندانی سه رهکی دهستهی سهکۆی پاراستن. بۆ ئهوانهش که نهاندان نین له پلاتفۆرمهکهدا، کۆبوونهوی وه رزی و کۆبوونهوه بهگۆیرهی پینوینتییهکی لهگهله ریکخراوه سه رهکییه ناحکومییهکانی نیودهولهتی و ریکخراوهکانی کۆمهلهگه مهدهنی و بهخشهرهکان که کار لهسه پاراستن و بهگشتی لهسه سهروهی یاسا و پر سهکانی مافی مروّف له عیراقتا دهکهن ریک دهگریت.

مهبهست له دامهزراوندی سهکۆی پاراستن جیگرمهوه یان دووبارهکردنهوی ئه و میکانیزمانه نین که ئیستا هه، سهکۆی پاراستن لهگهله میکانیزمهکانی هممهانگی پهوهنیدار پهوهندی دهکات، لهوانه کهرتی پاراستنی مندالان و کهرتی توندوتیژی لهسه بنهمای جیندهر، دهستهی نه رکی چارهسهری بهردهوام، گروپی کار بۆ گهراوهکان، و لیزنهی هممهانگی تهکنیکی (TCC) سهبارته به ئاشتهوایی و دووباره تیکهلهکردنهوه، ههروهها لهگهله NCCI کار دهکات بۆ پینشتیوانیکردن له بهشداریکردنی ریکخراوه ناحکومییه پهوهنیدار هکان و هممهانگی لهسه ههوله تهواوهکهکانی نهتهوه بهگرتوووهکان و داکۆکیکردنی ریکخراوه ناحکومییهکان.

رۆل و بهرپر سیاریتی هاوسهروکان

نوینهرانی UNHCR و OHCHR بهرپر سیان بهرامبهر ریکخهری نهتهوه بهگرتوووهکانی نیشتهجی له عیراقتا. له ههمان کاتدا دهپیت زانیاریه نوینهکان به بهردهوامی لهگهله نهاندانی UNCT، HCT، UNSDCF و PWG هاوبهشی پینکریت. نوینهرانی UNHCR و OHCHR دهتوانن بریار بدن که هاوسهروکایهتی سهکویهکه به نهاندانی تری تیم بسپین.

نه رکهکانی هاوسهروکهکان

1. سه رکردایهتی کۆبوونهوهکانی مانگانه و ئاسانکاری دهکهن بۆ گفتوگۆکان له نیوان نهاندان سهبارته به دهستپینانکردنی پر سه سه رهکیهکانی پاراستن که پینوینتیان به رینمایی ستراتیژی و ههولهکانی داکۆکیکردنی بهکۆمهله ههیه.

2. بلاوکردنهوی رینمایی و نامۆزگاری تهکنیکی لهگهله UNSDCF PWGs و ههروهها هاوسهروکهکانی WG

تەکنیکی چارەسەرە بەردەوامەکان (DSTWG) بۆ ھاروبەشپێکردنیان لەگەڵ ئەندامانی گروپەکانی ھەماھەنگی لەسەر بنەمای ناوچە (ABCs) و لایەنە پەيوەندیدارەکانی تر کە لە سەرانسەری عێراقدا کار دەکەن.

3. داکوکیکردن لەگەڵ دامەزرارووە گشتییە پەيوەندیدارەکان بە ھەماھەنگی لەگەڵ UNCT و RC / HC و کۆرپەندە جیاوازیەکانی ژێر UNSDCF بۆ پشتگیریکردن لە پێشخستن و جێبەجێکردنی پراکتیزە باشەکان سەبارەت بە پاراستن بۆ ھەمووان لە عێراقدا.

ڕۆڵ و بەرپرسیاریتی ئەندامان

ئەندامانی پلاتفۆرمی پاراستن پابەند دەبن بە:

1. پابەندبوون بە ستانداردە دانێدراوەکانی پاراستن و پێشخستنی ھەولەکانی پاراستنی بەکۆمەڵ کە پشتگیری لە بنەمای ئامانجی گەشەپێدانی بەردەوام (SDG) و بنەمای 'فەرامۆش نەکردنی کەس' دەکەن؛
2. دانیابوون لە بەشداریی چالاکانە لە کۆبوونەوەکانی سەکۆی پاراستن و گفتوگۆکانی پەيوەندیدار و پێشکەشکردنی زانیاری تەکنیکی. ئەندامان دەبێت نوێنەریک و جێگرەو مەبەک دیاری بکەن بۆ بەشداریکردن لە کۆبوونەوەکان و کارەکانی بەدواداچوون،
3. پێشکەشکردنی شارەزایی تەکنیکی لە پەرەپێدانی رێنماییەکان (لەوانەش داڕشتنی رەشەنۆسی بەشەکانی رێنماییەکان بەگۆڕە زانیاری تەکنیکی تاییبەت) و دەستپێشخەر بێھەکانی بنیاتنانی توانا پەيوەندیدارەکان.

کاتی کۆبوونەوەکان

سەکۆی پاراستن مانگانە کۆدەبێتەوە، بەلام رەنگە بانگەھێشت بۆ کۆبوونەوەی نااسایی لەلایەن ھاوسەرۆکەکانەو یان لەسەر داوای ئەندامێک بکەیت. کۆبوونەوەکان لە بەغدا و بەشێوازی سەرھێل بەرپۆ دەچن. درێژکراوەی کۆبوونەوەکانی پلاتفۆرمی پاراستن لەگەڵ ھەموو لایەنە پەيوەندیدارەکان کە لە ولاتدا کار دەکەن، لەوانەش لایەنەکانی گەشەپێدان و بەخشەرەکان، بە شێوەی وەرزی یان لە کاتی پێویست ئەنجام دەدرێن.

ماوەی سەکۆی پاراستن

بەرگەکانی شێوازی کارکردنی سەکۆی پاراستن دوای شەش مانگدا لە رۆژی کارکردنی پێداچوونەوەی بۆ دەکرێت.